

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Коломбо број 6.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

»Народ« излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у улици Коломбо број 6.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

ПУТЕМ КА СЛОБОДИ

У народном универзитету у Милану, пре неколико дана, држао је професор Пиетро Силва друго своје предавање о теми »Југословени и Аустрија«.

Говорник је почео описивањем и живим приказивањем фаза југословенског националног буђења у 19 веку; од првих клица, па преко илирског покрета, до потпуног развитка, који је настао у другој половини столећа, нарочито после аустро-мађарске нагодбе од 1867, која је толико штетна по интерес Словена у монархији.

»После 1870 каже Силва — међу Јужним Словенима под Хабзбурговцима постоје две струје, једна, која хоће национално уједињење под Хабзбурговцима, заменивши дуализам од 1867 са триализмом, а друга, која тежи да се оцепи од монархије и да уједини све Јужне Словене са независном Србијом. Ова друга струја, слаба из почетка, ојачала се мало по мало, и на послетку превладавала над првом. Доказ за то је српско-хрватска коалиција, која се ствара у Далмацији и Хрватској у првим годинама овога столећа и која је брзо успела, да сруши триалистичку странку, звану странка права.

Отворено против аустријско држање Србије, после доласка династије Карађорђевића а нарочито велике српске победе 1912—1913, доводе до врхунца раз-

витка против хабзбуршки покрет, код Јужних Словена.

Хабзбурговци, видећи се у опасности, лађају се 1914 крајњег средства, рата, да у Србији униште центар покрета. Узалуд: после четири године рата, упркос свих прогонстава, упркос српске катастрофе од 1915, покрет је јачи него икада пре, и неодољивом силом иде ка своме судбоносном решењу.

Италија је у највишем степену заинтересована у томе решењу, у колико се оно тиче врло важног јадранског питања. Овај додир италијанских и југословенских интереса на Јадрану, за прве три године рата, проузроковао је између једних и других претресања. Али и та је неугодност сада и у Италији и међу Југословенима превлађује струја за потпуно споразум против Аустрије и против Немачке до којег ће споразума лако доћи, ако се и с једне и с друге стране дође до уверења, да узајамно треба нешто попустити.

Професор Силва закључио је желећи, да дође што пре до лојалног споразума, и да то буде предигра једне појачане сложне спољне и унутрашње акције против Хабзбурговаца за жељену победу. »Ударити овим путем за Италију значи, да слеђује светлој директиви великана, који су створили јединство домовине.«

Говорник је био поздрављан у току целог предавања већим одобравањем, а по свршетку предавања бурним овацијама.

ЗВЕЗДИЦЕ

Новим реформаторима мештани из Водена:

— Једно ти је. Ми викамо Воден, а ви га на викате Водена. Само, зар они баш знају, како се зове њихово рођено место? Готово би могло да им се одговори онако, као што је некад поп-Санда, опевајући гомилу изгинулих, одговорио на протест једног живог из ње: »Бути ту. Ти знаш боље него доктор?«
Гаргантуја.

ИЗЈАВА ПИШОНА

Париз. — Министар спољних послова Пишон изјавио је, да милиони Руса уздишу за ослобођењем. Снажна јапанска војска, која је природно средство акције Споразума у Русији, неће свој задатак прекинути, док не осујети дефинитивно немачке планове у Русији.

ИЗ ПОРТУГАЛИЈЕ

Париз. — Из Лисабона јављају; Португалски кабинет је реформиран без учешћа униониста. Сидонио Паез остаје и даље министар председник.

ПРОТИВ ИНТРИГА

Хавр. — Према службеним обавештењима јавља се ово:

»Проглас тако зване аутономије Фландрије изазвао је у поседнутој Белгији дубоку индигнацију. Маневар, који Немци месецима покушавају, тежио је распарчавању земље и уништењу нације. Проглас аутономије, који

је имао да крунише тај маневар, бедно је пропао. То је пружио прилику судовима, народним посланицима и сенаторима, општинским и окружним одборима, као и научним друштвима и удружењима да прокламују у лице окупаторске власти несаломљиву вољу белгиског народа, да очува своје народно јединство.

Бурне демонстрације противу т. з. Фландриског Већа приређене су у Бриселу фламанским варошима. Немачке власти су изненађене и разочаране неочекиваном и једнодушном реакцијом противу сепаратистичких смерова којима тежи туђинско мешање у народни живот Белгијанаца.« (Нарочити извештај Ратног Пресбирио-а.)

Крф, 1. — Г. Пашић, шеф радикалне странке, настојавао је јуче код шефова и појединих чланова свих осталих странака, да се одржи једна конференција у циљу изналажења начина како да се изађе из садашње тешке парламентарне кризе.

Конференција није донела споразум, којим би се учинио крај кризи. Одлучено је, да шефови странака реферишу својим клубовима о резултатима конференције, после чега би имао доћи нов састанак. (Пресбирио.)

НОВО ГОРИВО

Париз. — »Ауто« јавља, да је откривена једна нова врста горива, која не садржи ни бензин, ни гас, нити алкохол. Први покушаји показали су најбоље резултате.

»Ауто« каже, да од ове смесе не зарђају цев и не оставља на странама ни мало угљена. Његова потрошња је за два пута мања него ли бензина и његов је мирис мање неугодан од бензина.

ЈЕДИНСТВО АМЕРИКЕ

Париз. — Јављају из Вашингтона:

Овде се спремају догађаји у унутрашњој политици којима се приписује највећа важност. Онај део социјалистичке странке, који се досада противио рату, у свја гледиште и држање целог америчког народа. То ће изазвати ревизију свих пацифистичких резолуција, до сада изгласаних. Ради се на сву руку, да се придобије за рат још Џон Злиго и радничке вође, који су са њиме сагласни.

Вести, које су стигле о немачком миру, онако брутално Русијинаметнутом, код свакога су произвеле најнепријатнији утисак. За одбрану демократских принципа, Америка постаје све хладнокрвнија у својој одлуци.

Мисли се, да ће Вилсон изложити демократски мир, много прецизније него што је то до сад учинио.

О ИНТЕРВЕНЦИЈИ

Лондон. — »Тајмс« пише: »Најсеге Минхенер Нахрихтен« опомиње да је један од циљева немачке политике, да оствари пут Берлин—Токио, да привеже Јапан за кола Хохенцолерна, да посвађа Јапан са Сједињеним Државама и Савезницима. Али, Немачка као да ништа не зна о осведо-

ченој лојалности Јапана и изгледа као да верује да ће ситуација која је закључењем мира а створена у Русији, отклонити учешће Јапана. — Предвиђајући да германofilске тежње у Русији могу довести до засебног руско немачког мира, шефови Јапана, има више од годину дана, размишљали су озбиљно о мерама које се намећу на крајњем Истоку, ако то у Русији заиста наступи. Можемо бити поуздани да ће Јапан знати како да се држи у садашњој ситуацији а моменат је, може бити, близу, када ће му Савезници пружити своју помоћ која ће му требати ради заштите његових и наших интереса.

ИЗ БРАЗИЛИЈЕ

Рим. — Савезничка лига у Рио де Жанеиро позива народ бразилијански да избор новој председника републике прослави уписивањем ратних зајмова за Споразум и увећавањем националне продукције, како би Бразилија могла кооперисати у победи савезничке ствари.

АУСТРИЈА И НЕМАЧКА

Цирих. — Док заступничка кућа у Аустрији паралише сваки владин рад, дотле господска кућа подстрекава владу на јаку акцију.

Између осталог члан господске куће хришћански социјалиста Патај држао је један анекдотички говор, о којем се не знају појединости, али се зна да је био праћен бурним одобравањем.

Док напротив, наишао је на негодовање куће пацифиста Ламаш, који је рекао, да је Патај говорио као неки пред-

ФЕЛТОН

Морис:

ВАТРА У ЗАМКУ

— Ви дођите, кад он није код куће. Свако вече, по вечери, он иде у серкл. Тамо седи до ponoћи, враћа се тачно у дванајест, леже и хрче до ујутру, сањајући како гори замак.

— И то је све?
— Да, то је све што гори. Изгледа, да споменик у колико је старији, у толико је више склон пожару. Али е људима је у том погледу сасвим друга ствар.

— Мишлино!
— Фирмене!
— Сутра?
— Сутра.

III
У брачној соби, у којој се обично ништа не чује осим дувања Латишоа, чује се жубор бескрајно фи-

ни — пољубац је дат и одмах враћен.

— Мишлино...
— Фирмене...
Одједном, на кућним вратима одјекну звонце.

— Мој муж, крикну Мишлина. Међутим, тек је једанајест сати.

Што је могао брже, Ла Бергамот, зграбивши одело под мишку, улете у кабинет за тоалету, који је од себе био одвојен једним стакленим вратима.

Мишлина намести јастук, опружи се мирно и хладно, као да је заспала. Тишина. Одјекују кораца, степеннице шкрипе, врата се отварају и Латишо се појављује.

— Спаваш ли?
— Опет тишина. Латишо се

свлачи и с тешком муком изува чизме.

— Вратио сам се раније него обично, не знам ни сам због чега, имам нека предосећања, чинило ми се као да ће се догодити нешто, овде или у замку, као да је негде било ватре.

И поред озбиљности ситуације, Мишлина се смеје испод покривача.

— Обишао сам варош — ништа у замку, ништа овде умирио сам се. Хајде да спавамо.

Он већ хрче. Прошло је четврт сата.

Тада се Мишлина полагао налакти. Да ли он спава довољно тврдо, те да би она могла да устане и да пропустити капетана.

Она још оклева.

Одједном пребледе, зацвочота зубима. Шта ли мисли Ла Бергамот? Он је полудео, луна у стакло?

И заиста, Ла Бергамот је имао некакву идеју. Он је добовао у окно на вратима, али на неки особит, ритмичан начин.

— Тан, тан, тан-тан, тан...
То је почело тихо, затим се појачавало и бивало све одређеније.

Латишо отвори једно око... Тан, тан-тан, тан, тан...
— Шта је то? Чујеш ли ти?

Мишлина, дрхтећи, ћути, не одговара ништа.

— Зар не чујеш? Добоши? Узбуна, то је узбуна, доле код замка. Ах, моја предосећања, ватра у замку! Брзо, чизме, за име Божије! Ватра у замку, обешчашћен сам!

Тек што се обукао на двоје на троје, излете на улицу.

Како је Бриканброл био удаљен три километра, Филмен је имао времена да на

миру каже збогом Мишлини, која је била очарана толиком духом и толиком дрскошћу.

IV
Сутра дан, у серклу, Латишо говори:

— Верујете ли у халуцинације?
— Не.

— То ме не чуди. И сам нисам веровао до синоћ. Елем, прошле ноћи спавам ја. Одједном, сасвим лепо чујем узбуњу. Жена моја такође је чула, и то тако одређено, да је сва дрхта-ла, предвиђајући неку несрећу. Скочим, као што ми је била и дужност, и потрчим. Кад у замку — ништа, унаоколо негде ништа. Нигде ниједног добоша. Страже дремају. Изгледа сам просто као луд. Е, то је смешно, а? Несумњиво господине, има у природи нешто што је јаче од разума.

Један несмотрени потпоручник, који није ни слушао ранији разговор, одговори:

— Да, господине пуковниче, и то нешто зове се: љубав.

САОПШТЕЊА

Радован Бричић, активни наредник 4 чете 2 бат. п. бр. 44, моли сваког брата Југословена да му јави ко знадне за његову браћу Михаила Мићу, Марка Панића-Бричића и Борфа Марка Панића-Бричића, из Ловчара, срез Брчка, окр. Д. Тузла (Босна). Моли све пријатеље и познанике од Брчког да му се јаве.

Милан Косић типограф, моли свакога ко шта зна за Драгослава Протића мајстора у митраљ, оделену да га извести преко Уредништва »Народа«.

ставник рајско-вест-фалске индустрије.

Ламаш, говорећи о односима између Аустрије и Немачке, изјавио је да Аустрија има извесну обавезу, да брани Штрасбург и интегритет немачке царевине, али из тога не произлази, да она има да подржава немачки устав, какав је био пре рата. Ако је мир могућ под условом да Алзас-Лорен постане конфедеративна аутономна држава са уставом, који ће сам народ изабрати онда нема разлога наставити рат, да Елзас остане и даље царска провинција, под искључивом пруском управом.

Ове изјаве мирољубивог професора дигле су ужасну буру. Барон Пленер изјавио је, да он не може у овом смислу схватити савезничке дужности. Аустрија не може једно чисто интерно уставно немачко питање узети као разлог, да промени своје војничко држање, јер би то била повреда савеза.

МИНИСТАР ГЛАДИ

Цирих. — Цар Карло је уважио оставку генерала Хефера, министра за исхрану, против кога је вођена велика борба због рђаве организације. Замениће га, како се чује, Алојз Паул.

СТАЊЕ У РУСИЈИ

Лондон. — Дописник »Дејли Телеграфа« из Петрограда јавља: Руси ми мир са Немачком такав је, да га сви прати и искрени Руси сматрају као зло и као невољу, али пролазну. Најбољи елементи у Русији верују у то непоколебљиво, и нада их ни најмање не оставља, и ако они још нису у стању да земљи помогну.

САРАДЊА АМЕРИКЕ

Париз. — Амерички војни министар Бекер у пратњи команданта америчких трупа генерала Першинга посетио је председника републике Поенкареа и маршала Жофра.

Бекер је донео маршалу срдачне поздраве од Вилсона, уверавајући га, да се председник Сједињених Држава радо сећа победиоца са Марне.

Бекер је са одушевљењем говорио о све тешкој француско-американској кооперацији.

РАЂЕНИЦИ ЗА СЛОБОДУ

»Хрватска Држава« доноси ово интересантно писмо југословенских рађеника:

»Потписани синови Хрватске и Славоније,

који лежимо рањени у болници милосрдних сестара у Загребу, мирно али с целом пажњом пратимо ток борбе за наше народно и државно уједињење. Одобравамо декларацију од 30 маја, 1917 и прилажемо за споменик покојног Др. Јанеза Крека 114 круна и кличемо нашим народним посланицима да истрају непопустљиво и одлучно при декларацијским захтевима; нека нам проливетна крв, жртвована младост и здравље не умноже затирање, него нека нам се јави из тога сунце слободе за сва времена. Нека се сваки држи лозинке др. Јанеза Крека: »Сада или никад...!« — У болници милосрдних сестара у

Загребу, 18 јануара 1918. (Следује 124 потписа рањених Хрвата, Словенаца и Срба).«

ПОШТАНСКА СЛУЖБА

Вашигтон. — 15 априла почеће да се врши аеропланима поштанска служба између Њујорка и Вашингтона.

Министар пошта саопштава, да ће скоро бити уведена оваква служба између свих америчких већих вароши.

ПОМОРСКА БИТКА

Париз. — Из Копенхагена: Одиграла се једна поморска борба у аландском архипелагу. Нападнута су два немачка транспорта и потопљена. Детаља још нема.

НЕМАЧКИ ЗЛОЧИНИ

Рим. — »Агенција Волта« извештава, да је из сигурног извора добила ове информације:

Посланик словеначки Равникар и другови поднели су у бечком парламенту једну интерпелацију о поступању са ратним заробљеницима. У интерпелацији се вели да аустријска команда није никада водила рачуна о хуманитарним хашким конвенцијама, и да је наређивала тешке и нечовечне казне на штету културе и човечанства. Познато је, да су ратни заробљеници употребљавани на радове у ватреној зони, изложени артиљеријској ватри.

Број погинулих заробљеника на фронту најбоље показује, како су се поштовале међународне конвенције.

Нечувено се поступало са заробљеницима који су покушавали да побегну. У једном циркулару команде југозападног фронта (5 армија, 29 јануара 1918) препоручује се, да се са одредима ратних заробљеника поступа веома строго, и да се нема никаквог обзира у човечанском погледу. Да се заробљеници, намерају на најтеже радове, употребљавале су се најстроже мере, па и телесне казне. Руски заробљеници, који су покушавали да беже, били су стрељани.

И ако су се заробљеници бранили, да они нису покушавали бегство да користе својима, већ да се ослободе претешког рада, војни судови на разним фронтима осудили су на смрт стотине и стотине заробљеника, који су били стрељани.

Тако је, на пример, војни суд на Сочи осудио на смрт једном приликом четирима руска заробљеника. Они су стрељани у Опћини у 1916 пред једним одредом руских заробљеника. Место, на коме су били погубљени, познато је под именом »долина суза«, јер из ње често пута допиру сузице из пушака и запалагама несретника. Изгледа немогуће, да се међу су-

дијама налазило правника, који су стрељање заробљеника правдали § 327. вој. каз. законика.

Овакво поступање против заробљеника било се тако одомаћило, да је против ове срамоте морао интервенисати и сам врховни командант, који је наредио да сваку смртну казну мора да санкционише дотична команда. Али, ова се наредба донела, пошто су хиљаде заробљенике изгубили своје животе. Поред тога многи се команданти нису ње ни држали.

НЕМЦИ О ЈАПАЊУ

Париз. — Јављају из Хага: »Фосише Цјатунг« објављује врло оштру критику немачке политике, »која, уместо да води државу ка миру, само појачава одлуке њених противника.

Русија је ослабљена, али је зато Јапан потпуно променио своју стару политику, и уместо да окрене своје погледе југу, он их окреће западу, на коме ће бити најмање отпора. Следствено, диференције између Јапана и Сједињених Држава умањене су, савез енглеско-јапански ојачан је, сигурност енглеске у Индији порасла, а то исто важи и за колоније холандске и француске на југоистоку Азије.

Захваљујући немачкој политици у Русији, за Јапан нема више никаквих разлога да тражи потпору Немачке.»

КОНГРЕС У БЕРЊУ

Женева. — Потврђује се вест, да социјалисти припремају међународни социјалистички конгрес у Берњу. Највероватније је да ће на конгресу учествовати само социјалисти из централних и неутралних држава.

Дневне Вести

ФИНАНСИЈСКА ДЕЛЕГАЦИЈА

Делегат Министра Финансија у Солуну г. Срећко С. Тешић, начелник административног одељења Мин. Финансија, позват је на своју редовну дужност на Крф. Овде, у Солуну, замениће га г. Борђе Дидић, контролор Глав. Држав. Рачуноводства.

ЈАВНА ПРЕДАВАЊА

Француска лаичка мисија приређује серију јавних и бесплатних предавања у школи на Марсовом Пољу. Прво ће предавање бити сутра, а на тему: »Исток у француској литератури 18 века«.

ОСИГУРАЊЕ СОЛУНА

Пре пожара Солун је био осигуран код енглеских друштва, код којих су осигурања износила близу 80 милиона драхми. Поред тога и грчко осигуравајуће друштво »Национал« учествовало је у осигурању Солуна за суму од 2,850.00 дрх.

Одмах после пожара сва су енглеска друштва образовала у Солуну један синдикат својих представника који има анкетом да утврди узроке пожара и његовог ширења. Не зна се какви су дефинитивни резултати ове анкете, јер она још није завршена. Али су сва друштва, знајући бедно стање погорелаца, одлучила да »из милосрђа« привремено исплате оштете, о којој ће се оправданости ипак накнадно решавати.

У овоме моменту Солун није више осигуран, јер су сва друга осигурања уништена.

НЕМЦИ ПОД НАДЗОРОМ

Париз. — »Њујорк Трибин« пише: Од данас један део немачког становништва у Сједињеним Државама добиће готово утисак, да се налазе у Немачкој. Сви мушкарци преко 14 година, који су немачки поданици, биће регистровани и стављени под надзор америчке власти, управо тако као да је под оком каквог немачког жандарма. Ово ће бити једна уобичајена сензација за немачке поданике, али јасно је ипак да је они неће тако радо примити, пошто Немци у Сједињеним Државама постаје напрасит, протестује, кад му се ограничује његова лична слобода, док у Немачкој он је помирљив и трпи сва малтретирања власти.

Али покушати, да се Немци укроте на који други бољи начин то је метода, која никада са Немцима не успева. Са Немцем треба поступати опорно, па да слуша.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Слаба артиљеријска активност. У току дана француски су авијатичари оборили три немачка аероплана. Француска авијатика за бомбардовање бацила је 9800 килограма експлозива на непријатељске железничке станице, радионице и аеродроме.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Преко ноћ одбили смо једно непријатељско одељење код Вакеи. Наш успешан испад северно од Ленса. После озбиљног бомбардовања, јак али неуспешан непријатељски напад на наш положај јужно од Армантијера.

Доцније. — Шкотске трупе су извршиле јутрос срећан испад на јак непријатељски положај југоисточно од шуме Полигој, нанели непријатељу озбиљне губитке, заробили 37 људи и узели 3 митраљеза. Одбијен непријатељски испад југоисточно од Армантијера. Непријатељска артиљерија доста активна на неколико сектора, са нарочито јаким акцијом јужно од Армантијера. За време овог

бомбардовања, једно јако непријатељско одељење под заштитом вештачке мапе покушало је да продере наше ровове, али су га по тугалске трупе одбиле.

Источна Африка. 26 фебруара наше авијатичаре, које оперишу Порт-Амелик, протерале су непријатељски дред из Поливу, 15 миља на исток од Мезата и око 90 миља унутра. У области Ниа непријатељ се повлачио на исток. Војници су Немци рекрутовали у Источној Африци и зерттирају у маси. Достигле су заробиле наше патроле.

Палестина. — На северу брежуљака наше трупе нападе на непријатеља на фронту од 11 миља и напредовале у дубину од 3 миље. Заробили смо села Рутне-е-Либаи, Доир Балут, Мехел Јаба и Ел-Еир. Британски су авијатичари бомбама и митраљезима растерали непријатеља.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Рад патрола и слаба артиљеријска акција.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париз. — Министар председник Орландо и министар Бисолати стигли су у Париз и дуго је конференсио са Клемансоом.

Цирих. — Прекјуче је држан крунски савет у Берлину, коме су присуствовали Хинденбург и Хертлинг.

ШТОКХОЛМ. — Козачки командант, генерал Семенов продро је до близу Керпина.

Берн. — Јермени дају јак отпор реокупацији турских обала на Црном Мору.

Берн. — Понова је затворена аустро-швајцарска граница.

ПАРИЗ. — Кинеска влада је објавила болшевицима да улази у рат ради исправке граница.

Берн. — Аустријска штампа развија све већу кампању против Немачке, пребацујући јој да наставља рат да на рачун Аустрије остварује своје планове.

ДЕПЕШЕ „НАРОДА“

Атина. — Основана је грчка делегација у Пекингу.

Атина. — Из Цириха: Цар Карло није хтео уважити оставку пољским министрима Чиклинском и Традецом, који су хтели да иступе из аустријског кабинета уз знак протеста против присаједињења Украјини једног дела Пољске.

Атина. — Према информацијама из Берна, у централним државама влада незадовољство због уступања

Добруце Бугарима. Немачка штампа тражи да се, обзиром на ову нову ситуацију, изврши исправка немачко-бугарског трговинског уговора.

Атина. — Из Берна: »Цјат« јавља о смени аустријског амбасадора у Сфији.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

1. марта јача артиљеријска ватра у области Ветреника и јужно од Градешнице.

Прошле ноћи непријатељ је силно бомбардовао Битољ са преко 1250 зрна међу којим велики број са загуљивим гасовима; погинуло и умрло од загуљивих гасова 6 људи, 5 жена, 11 деце; рањено и на умору од гасова 3 човека, 4 жене, 8 деце; оштећено 8 зграда.

МАЛИ ОГЛАСИ

Александар Тодоровић, ресторатар »Нове Смирне« објављује, да је после одмодневог застоја отпочео рад у истом ресторану, који се налази преко цурибле пијаце а испод Српског Конзулата.

Препоручује своју најбољу и прву српску кујну од чистој свињској масти, сибену разним српским јелима и најбољим пићем. Кујна је ушесена нарочито за Србе. Треба доћи уверити се. Услуга брзотачна. Цене умерене. 2—

Српско Трг. Друштво. Улица Александра Велког број 7, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашег свету, да се врати услугама ове нове установе за све своје послове. Врши на својој блгајни размену свих нових монета по повољним дневним курсевима. 3—